

Kees Konijn is vierde generatie fruitteler. Samen met zijn vrouw Lucia, een vaste medewerker en losse krachten runt hij zijn fruitbedrijf in de Beemster. De bodem van zware zeeklei is beplant met Elstar's en Conference's. Biologisch fruit telen vraagt veel aandacht, inzet en inspanning. Kan ik, nu ik ouder wordt, voldoende aandacht blijven geven, vraagt de teler zich af.

TEKST & FOTO'S | LEEN JANMAAT



FRUIT TELEN BLIJFT EEN GEWELDIG VAK

KEES KONIJN ZOEKT NAAR VITALITEIT

Het fruitbedrijf van de familie Konijn ligt in de Beemster met als bodemtype zware zeeklei. Over die grondsoort en de eisen voor een vitale opstand in de boomgaard komen we nader in gesprek.

Water is nodig voor groei, om voldoende water beschikbaar te hebben, heeft Kees Konijn een waterbassin aangelegd achter de schuur. Hierin wordt regenwater verzameld en zo nodig gebruikt als er tekort is. Geen overbodige luxe nu voorjaar en zomer lange perioden van droogte kennen. Kees denkt ook na over de kwaliteit van het water, er zijn bedrijven die werken met kristallen in de waterleiding of Grandeur-water in het bassin. “Als dit bijdraagt aan de vitaliteit van mijn bomen, wil ik hierin wel investeren,” aldus Kees. “Vitaliteit is voor mij de basis, want als mijn bomen voldoende groei houden, zie ik dit het volgend jaar terug in de vruchtzetting en uiteindelijk in de hoeveelheid fruit.” Hoe bodem, bemesting en groei van de bomen en het fruit samenhangen, blijft voor Kees een zoektocht.

Voor het bodemtype ligt de uitdaging in het tijdig afvoeren van het water. De klei zwelt namelijk op bij overvloedige regenval waarmee de lucht uit de bodem verdwijnt. En zonder lucht in de bodem staan de bodemprocessen stil. Alleen horizontale drainage blijkt niet voldoende te zijn. Afgelopen jaren is Kees begonnen met het boren van verticale gaten waardoor er meer lucht komt in de bodem. “Of het echt gaat werken moet ik nog afwachten, naast het boren van gaten

breng ik nog wat zand uit over de drainage om de doorloop te bevorderen. Mogelijk heeft het zand ook een positief effect tegenover de zware klei. Voorlopig blijf ik zoeken naar maatregelen die de vitaliteit van de bodem en bomen verbeteren.”

Wat bemesting betreft vormen de Demeter normen een leidraad. Hierbij is de aanvoer beperkt tot 90 kg N per ha per jaar. Ook stelt Demeter eisen aan de soort mest die wordt aangevoerd. Om tot de juiste verhouding te komen voert het bedrijf mestcompost aan van Jan Vrolijk en daarnaast ook groene keurcompost. Aanvullend komt er nog wat drijfmest bij. Ook de gras-klover tussen de bomenrijen spelen mee in de bemesting. Tijdens het maaien komt het maaisel onder de bomen terecht, het bodemleven pakt dit vervolgens weer op. Daarmee lijkt het mogelijk de bomen in conditie te houden. Toch heeft Kees wat zorgen over de opname van stikstof uit de bodem. Met name tijdens de vruchtzetting is er weinig stikstof in de boom aanwezig, blijkt uit de bladsapmetingen. Hoewel er voldoende stikstof in de bodem beschikbaar is, blijkt de opname onvoldoende. Voor de vruchtzetting is voldoende stikstof van cruciaal belang. Het blijft zoeken naar het juiste evenwicht.

Al vele jaren lang zoekt Kees naar de sleutels en maatregelen die het bedrijf gezond houden. Soms blijkt niets doen een oplossing voor problemen in de teelt. Zo wordt de grondbewerking onder bomen in het voorjaar uitgesteld. Dit geeft wel wat onkruid, maar het voordeel is dat de oormurmen beter gedijen

“Met Ter Linde wisselen we kennis uit en kijken we ook naar afzetmogelijkheden.”



De Conference is een tamelijk grote handpeer en vanwege de bewaarbaarheid in België en Nederland het meest geteelde ras. Het sappige vruchtvlees is lichtoranje en zoet.



Knopmutant van Elstar met dezelfde kenmerkende smaak, maar met een egale rode verkleuring.





6 Vitaliteit is de basis, als mijn bomen voldoende blijven groeien, zie ik dat volgend jaar terug in de vruchtzetting en de hoeveelheid fruit.

en daarmee is bloedluis beter onder controle te houden. “Ik zeg niet dat ik de oplossing in huis heb, maar naar mijn idee helpt deze maatregel wel in de onderdrukking van bloedluizen. We hebben al van alles geprobeerd zoals het schoon spoelen van de bomen, hiervoor hebben we een speciale spuit gebouwd die de luizen van de bomen afspoelt. Maar achteraf werkte dit onvoldoende. Uiteindelijk besepte ik dat het erom gaat om met de natuur mee te werken. Dat blijf ik proberen, maar alle plagen los je hiermee nog niet op.”

Hardnekkig is de roze appelluis, hoewel tegen zijn zin in, blijft spuiten met Neem Azal nodig om de schade te beperken. Afgelopen jaren zijn daar de muisen en ratten en met name woelratten bijgekomen. Ze gaan vooral te keer in de nieuwe aanplant, je ziet hier en daar bomen wegvallen. Soms is het een gevecht, maar tegelijkertijd is het ook weer een uitdaging, voorlopig gaat Kees nog door met biologische fruit telen. Wel is het bedrijf iets gekrompen omdat het perenperceel, dat iets verder op lag, is verkocht. Nu vormt de boomgaard een aaneengesloten geheel waarbij steeds meer ruimte komt voor natuur. Onder de strakke coniferen verschijnen rozenstruiken en besensoorten met hier er daar bloeiende kruiden. Bloei is nodig voor insecten en specifiek de bijen. Het bijenhotel is half gevuld met metselbijen en alle nestkasten zijn bezet door de mezen. “Door de mezenkasten in de boomgaard is bestrijding van rupsen nauwelijks meer nodig”, aldus Kees. Met wat geduld, lost de natuur ook weer problemen op.

DE BEEMSTER

Droogmakerij De Beemster is in 1612 onttrokken aan het Bamestrameer en onderscheidt zich van andere droogmakerijen elders op de wereld door de originele aanwezigheid en zichtbaarheid van het toegepaste verkavelingspatroon. Dat patroon bestaat uit een raster van vierkanten. Volgens de klassieke opvattingen is dat een volledig harmonieus geheel, een symmetrie die in de Gouden Eeuw als de absolute perfectie gold en strookte met de renaissanceïstische opvattingen over landschapsinrichting. Inmiddels is deze droogmakerij wereldwijd gewaardeerd. Naast veenresten bestond de bodem van de droogmakerij uit oude zeeklei. De kleilaag is afgezet na de laatste ijstijd toen de zeespiegel weer ging stijgen. Vaak zijn blauw-grijze vlekken aanwezig, de zware zeeklei raakt snel verzadigd en zwelt op na veel regenval.



BEDRIJFSGEGEVENS BIOLOGISCH FRUITBEDRIJF KONIJN BV

Arbeid: één vaste medewerker, losse krachten uit de buurt en uit Slowakije

Areaal: 9,5 hectare

Grondsoort: zware zeeklei

Bemesting: mestcompost, groencompost, drijfmest en maaisel

Fruit: appels (Elstar cultivars) en peren (Conference)

Bijzonderheden: Omgeschakeld in 1998
Doorgeschakeld naar Demeter in 2015





In het voorjaar tijdens nachtvorst en najaar tijdens de oogst is het hard buffelen. Het beregenen bij nachtvorst is intensief, dit voorjaar was het twaalf keer nodig om 's nachts in de weer te zijn. Zelfs in de boomgaard zelf zijn er relatief grote temperatuurverschillen. "Het is elk voorjaar opnieuw weer spannend hoe de bomen en bloemen er doorheen komen." Dit jaar lijkt de zetting voldoende te zijn. Het dunnen van de Conference heeft ook als doel beschadigde vruchten eruit te halen. Zodra dit werk klaar is gaan de Slowaakse medewerkers naar huis om eind augustus weer present te zijn voor de oogst. Ook de oogsttijd is intensief, maar geeft ook een teamgevoel. Deze zes weken zijn snel voorbij en daarna wordt het rustiger.

"Door de mezenkisten in de boomgaard is bestrijding van rupsen nauwelijks meer nodig."

Al het fruit wordt op eigen erf in koelcellen opgeslagen, veelal met uiterst lage concentratie zuurstof (ULO). Zodra de koelcel open gaat, verlaat het fruit het bedrijf. Het sorteren en markt klaarmaken is namelijk uitbesteed aan Boomgaard Ter Linde. Kees is blij met deze samenwerking: "We wisselen niet alleen kennis uit, maar kijken ook met elkaar naar afzetmogelijkheden voor ons Demeter fruit." Duitsland is een belangrijk afzetgebied, daar geniet Demeter grote bekendheid en vertrouwen. Dit vertrouwen heeft het bedrijf ook opgebouwd bij Udea, dat alle appels en een gedeelte van de peren afneemt. Kees zorgt ervoor dat de kwaliteit altijd op orde is, de kunst is om het smaakniveau goed te hebben als het fruit in de winkelschappen ligt. "Wij doen hier ons uiterste best voor en verwachten ook dat de winkeliers hier aandacht aan besteden."

Om het hoge energiegebruik van de koeling te compenseren, liggen op het dak van de schuur 250 panelen die goed zijn voor ca. 60.000 kWh per jaar. Op jaarbasis ontstaat er een positief saldo van 6.000 kWh. Het bedrijf is aangesloten op het net en kan daarmee stroom leveren en afnemen. In energievoorziening en -gebruik heeft dit fruitbedrijf zijn evenwicht gevonden. In de boomgaard blijft de zoektocht naar vitaliteit altijd gaande. Het draait daarbij om het juiste evenwicht in bemesting, evenwicht tussen plagen en natuurlijk bestrijders en evenwicht in aanvoer en afvoer van water. ■